

בלבי

א-נ און-אנינות בלביפדיה עבודת השם

מהות האנינות

"תן לחכם ויחכם עוד" (נקודת התבוננות מעשית מתוך השיעור)
הנסיגות שאנחנו מתמודדים אתם כסדר - זהו היצה"ר שמפתה
אותנו לתאות מדומות וכשאנחנו נשמעים לו אנחנו נופלים, - ואז,
אנחנו מצפים להקב"ה - "סומך ה' לכל הנופלים" שיחזיר אותנו
לדרך הנכונה.

אבל פעמים רבות קורה שבמעשים שלנו מעורבים חלקים לא טובים
שאיננו אשמים בהם לגמרי, ואפשר שאנחנו בגדר "אונס רחמנא
פטריה" כיון שהם לא בתחום הבחירה שלנו, אבל סוף סוף חלקים
אלו נדבקים בנו ומפילים אותנו, ולכאורה אין בבחירתנו להתגבר
עליהם, מאין יבוא עזרנו?

אבל 'זה לעומת זה עשה האלקים', כנגד הכח התקיף של הרע
שלמעלה ממקום הבחירה שלנו [-ששורשו בעץ הדעת טוב ורע שעוד
קודם הניסיון לאכול ממנו] יש "סומך ה' לכל הנופלים" שעניינו
סמיכה ע"י בהירות עליונה [סמיכה כסמיכת רב לתלמיד] שמתגלה
לאדם שהיא למעלה ממקום הבחירה שלו, והדוגמא לכך זהו גן
המבוכה שמבואר בספר מסילת ישרים, - שהאדם במקום בחירתו
עומד נבוך אבל המושלים ביצרם שכבר עברו את הדרך מדריכים את
האדם - "זו הדרך לכו בה".

כשניפתח לבהירות הזו וננסה להצטרף אליה ולא לברוח ממנה למקום
ההתמודדות שלנו כפי שאנחנו כשלעצמנו, נגלה את עומק הטוב
שיכופה' אותנו לדרך העליונה יותר.

בלבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

מהות האנינות - אבדן דרך

אנינות [אנן - אנינות] - משורש האן-לאן יש את השורש של **אנינות**, - יש את הכיוון להיכן הולכים כמו שנתבאר בהרחבה בשיעור הקודם שזהו הנ' זוהי התנועה של סדר ימות עולם, אבל כאשר מופקע אותו כיוון, כאשר אין כיוון להיכן הולכים - זוהי המציאות של **אנינות**. האונן הוא מי שהמציאות שלו איננה יכולה להוליך כיוון אלא הכל גורם לו לידי ביטול, זוהי אנינות, - עד הבחינה של 'אנינות הדעת' וכלשון הגמ' "אניני הדעת חייהם אינם חיים".

הרי יש את הדין המיוחד של אנינות שפוטר מן המצוות, - יש לנו את אלו שפטורים ממצוות התורה שהם חרש שוטה וקטן, שהם סוגי אנשים שפטורים מן המצוות אבל כאן התחדש שאף גדול בר דעת, כאשר הוא אונן הרי שמכח דין אנינות שחל בו הוא פטור מן המצוות, והטעם או בגלל שהוא טרוד בצרכי המת או מדין "לועג לרש חרף עושהו" אבל מ"מ זהו דינו שהוא פטור מן המצוות.

מי שפטור מן המצוות הרי שהוא מופקע מכל מהלך הבריאה שהרי כל מציאות הבריאה היא "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" וההפקעה הזו של מי שנפטר מכל המצוות כלומר - מונח בו האופן שהכיוון, המהלך להיכן שהוא הולך נגדע, איננו מתגלה.

"דע מאין באת ולאן אתה הולך וכו' לאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה" - והרי מי שהוא אונן הוא אונן על מת ומכח כך - ברור ופשוט - שהוא מצטרף למדרגת המת שנאמר בו "במתים חפשי" וכמו שדורשת על זה הגמ' "כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות", ומי שהוא אונן על מת הרי שמה שהוא פטור מן המצוות זה מכח שהוא מצורף למת, - הן מצד הסברא שהוא עסוק בצרכי המת והן מצד הסברא של 'לועג לרש חרף עושהו' הרי זה ביחס למה שהוא שייך למת, ונמצא שגדר הפטור שלו בעומק הוא מחמת ההצטרפות שלו למציאות המת שכמו שהמת פטור מקרא "במתים חפשי" - שנעשה חפשי מן המצוות" כמו כן בכל אנינות הוא מצורף למת ולכן הוא פטור מן המצוות.

וכמו שעל המת שנאמר בו "ולאן אתה הולך", בעומק מבורר יתר על כן בדברי רבן יוחנן בן זכאי שזה בגדר "אניני יודע באיזה דרך מוליכים אותי" והרי שלמת לא מבורר אצלו ה"לאן אתה הולך" - בגוף, מבורר שהוא הולך 'למקום עפר רמה ותולעה' אבל על הנשמה נאמר "אניניו יודע באיזה דרך מוליכים אותי" אם לגן עדן או להיפך [- לפחות לפי פשוטם של דברי ר' יוחנן בן זכאי], והרי שמציאות המת היא ההפקעה שבמציאות הדבר שמכאן ואילך אין מציאות של תנועה מבוררת.

זוהי ההגדרה הידועה שבלשון הקודש כל הכפלה של אות באה לבטאות את תוקף הדבר ומצד כך באונן יש הכפלה של נ' שזה מבטא את הנ' [- שיסודו הוא תנועה -] שאין לו מציאות של בירור להיכן הוא הולך.

עומק הנפילה שבנ' שמתגלה בים - מקום ה'נוני' דימא

והשורש הוא בדגים כמו שהוזכר שהם נקראים "נוני דימא", וכידוע יש הבדל יסודי בין יבשה לים, היבשה בנויה באופן שיש בה דרכים אבל הים מכח שכולו מים הרי שבטבעו אין בו דרך [- ורק בקריעת ים סוף נאמר חידוש של "הנותן בים דרך"], וא"כ, הים כשלעצמו שהוא מקום שכולו מים אין בו מציאות של דרכים, וגם כאשר עוברים בים בדרך, מיד לאחר שעוברים חוזר הדבר לקדמותו והדרך מסתלקת, והרי

שזה איננו דרך במובן של דרך הכבושה לרבים אלא לכל היותר בגדר של אורח קל לאותו אדם בלבד ולפי שעה.

וזהו א"כ, הבחינה של 'נוני דימא' שיש ב'נוני' את ההכפלה של ה'נ' שהם במקום שהוא ללא דרך, וכן בהכפלה של ה'נ' שבאנינות [זוהי מונח כבר באות נ' עצמה שבמילוי שבה - נו"ן מוכפל ה'נ'] זהו מי שהדרך שלו לא מובררת "איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי" ולכן הוא נמצא במצב שהוא מעין תפיסת דגים וכלשון חז"ל לגבי דגים "שכל חיותינו אינה אלא במים" שבמקום המים אין מציאות של דרך, ומי שנמצא באותה מדרגה הרי שהוא נקרא על שם ה'נוני דימא' ולכן הוא נקרא **אונן** כי אין לו מציאות של דרך, הוא מופקע ממציאות הדרכים.

ובעומק זה ברור ופשוט - כמו שאומרת הגמ' (ברכות דף ד') שבפרק "תהילה לדוד" לא אמר דוד המלך את נ' מפני מפתן של שונאיהם של ישראל [- בלשון סגי נהור] אלא שכבר סמכה דוד ברוח הקודש שנאמר "סומך ה' לכל הנופלים". כלומר - נ' כאשר היא מתגלה מצד נקודת הנפילה שבה שזה מה שדוד לא אמר נ' כי זהו לשון של נפילה, זה ההיפך ממציאות של דרך כי מי שהולך בדרך הרי יש לו כיוון להיכן הוא הולך, אבל מי שנופל בדרך כלומר - זה ההפקעה של מציאות הדרך, הוא הפקיע את עצמו ממציאות הדרך.

והנפילה הזו היא מתגלה בעיקר בים שבים יש את ה'נוקבא דתהום רבה' כלשון חז"ל, שם נמצא התהום, שם הוא ה'תהום שאין לו חקר' - שכשבאים לצייר את המקום העמוק ביותר בבריאה זה ההבחנה של תהום - "תהום שאין לו חקר".

כלומר, יש מהלך שאין בים דרך מצד עצם המים עצמם בשונה מהיבשה כמו שהוזכר, אבל ביתר דקות מה שאין מציאות של דרך כי יש שם את מקום הנפילה וכאשר יש את אפשרות הנפילה הרי שזה סתירה למציאות הדרך, זהו הנפילה שבים למקום של תהום שהתהום הוא מלשון תהו שנקרא תהו כמו שאומר רש"י "תוהה על שממון שבה", במקום שיש דרכים אין שממון כי רואים להיכן הדרך מוליכה אבל כשאין מציאות של דרך זהו בגדר שממון, זה ההגדרה של תהום שהוא תהו שה'תוהה על שממון שבה' זה הפקעה ממציאות הדרך.

ומי שאיבד לגמרי את מציאות הדרך הרי שבו גופא חל התפיסה של ההכפלה של ה'נ' שזהו האנינות שאין לו את מציאות הדרכים להיכן לילך.

מהלך הסמ"ך שמצטרף לסמוך את הנפילה של ה'נ' ומהלך הס' שמצטרף לנפילה של ה'נ' - אונס

ובעומק, כמו שבאנינות יש פטור מן המצוות שזה הפקעה מן הדרך כמו שהוזכר, כמו כן יש עוד אופן של פטור מן המצוות שזהו הגדר של "אונס רחמנא פטריה" וברור ופשוט - המילה **אונן** והמילה **אונס** קרובים זה לזה אלא שה**אונן** זהו ההכפלה של ה'נ' וב**אונס** התווסף הס' במקום ה'נ' של האונן.

וגדר הדברים - כמו שהוזכר מדברי חז"ל שב"תהילה לדוד" לא נאמר בו נ' מפני שהוא מפתן של שונאיהם של ישראל, אבל כבר חזר דוד וסמכו ברוה"ק שזהו ה"סומך ה' לכל הנופלים".

כלומר - יש מהלך שהס' מצטרפת לנ' מצד התיקון שזהו ה"כבר חזר וסמכו ברוח הקודש שנאמר סומך ה' לכל הנופלים" ויש מהלך שהס' מצטרף לנ' מצד נקודת הנפילה שזהו ה"אונס רחמנא פטריה".

ולהבין עמוק, מי שנמצא במדרגת אונן הרי שהפטור שלו מהמצוות הוא לפי שעה ויש לו "סומך ה' לכל הנופלים" וכמו שדורשים חז"ל שם בגמ' בברכות על הפסוק "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל" - "נפלה לא תוסיף" [-ליפול] ומכאן ואילך "קום בתולת ישראל" שנעשה התיקון, והוא היפך פשטיה דקרא אבל כך דורשים חז"ל, וא"כ מי שנמצא באנינות, האנינות היא לפי שעה רק עד זמן הקבורה ומכאן ואילך הוא חוזר מדאורייתא לגדרי החיוב שלו, ומצד כך כשהס' מצטרפת לנ', אם היא מתגלה כתיקון הרי שהיא מעלה את מציאות הנ' וזהו ה"סמכו דוד ברוה"ק, - סומך ה' לכל הנופלים" ומי הם ה'נופלים' כאן - האונן הוא הנופל - פשוט - שזה הרי מה שמתגלה דייקא באונן שיש בו את ההכפלה של הנ' כמו שהוזכר, ועליו נאמר "סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים" שנעשה כאן הרמת הקומה לנופל.

אבל מי שאצלו הסמ"ך במקום לסמוך את הנופל היא מצטרפת לנ', היא מצטרפת לנפילה של הנ' זהו ה"אונס רחמנא פטריה", ה"אונס רחמנא פטריה" מתגלה אצל מי שבמקום שהסמ"ך תסמוך אותו היא הופכת להיות חלק משורש הנפילה.

שורש הס' דקלקול שבשטן - ה'יצרה קא תקפה' שלמעלה מנח הפיתוי

והשורש הוא ברור - כדברי חז"ל כידוע שפעם ראשונה שנאמר בתורה האות ס' זה נאמר ביצירת האשה "ויסגור בשר תחתנה" שע"ז אומרים חז"ל "שנברא שטן עמה" [ש-ש' וס' מתחלפות] ומצד כך מפורש כאן בחז"ל שהס' הראשונה בתורה היא לא ס' של "סומך ה' לכל הנופלים" אלא היא הס' של בריאת השטן, היא ס' דקלקול, כלומר - בשורש בריאת האשה שממש נעשה ה"נברא שטן עמה" שזהו הנחש [- הנ' שבנחש] שמפתה את חוה, מתגלה בו עומק נקודת הנפילה שבמקום שהסמ"ך יהיה "סומך ה' לכל הנופלים" - מתגלה שהס' זה "נברא שטן עמה", ומהו העומק של הגדרת השטן, מה העומק של גדר כח הקלקול שמונח בשטן - בהגדרה הכוללת השטן "הוא שטן, הוא יצה"ר, הוא מלאך המות" ואופן הקלקול של יצה"ר וכמו שדורשת הגמ' בספ"ק דב"ב שהוא יורד ומפתה, נאמר בו לשון של פיתוי.

אבל יתר על כן כאשר השטן מתגלה עוד יותר מצד הקלקול - זה לא רק פיתוי בבחינת "כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים" אלא מתגלה כח של "יצרה קא תקפה" ואמנם הגמ' משתמשת בלשון זה ביחס למדרגת בהמה ולא ביחס למדרגת אדם כמבואר בסוגיא בבבא קמא אבל מונח בדברי הגמ' העומק שנתחדד בדברי רבותינו שיש מהלך שהיצר אונס את האדם, וא"כ אף שזה לא מפורש בגמ' אבל הניצוץ של הדבר מתגלה בדברי הגמ', - זהו יצר של "יצרה קא תקפה" שתוקף את הבהמה וכמו כן היצר שתוקף את האדם לעשות מעשה מסויים.

האכילה מעץ הדעת - מדרגת הפיתוי שברע, ושורש הרע שבעץ הדעת - האונס שברע

יש כאן שני עומקים בשורש הכח של מציאות הרע, וכידוע, - יש שורש של מציאות הרע מכח חטא אדם הראשון ושם זה באופן של פיתוי שהנחש פיתה את חוה בלשון חז"ל, זה שייך למהלכי הפיתוי.

אבל יש את שורש הרע - שהרי ב'עץ הדעת טוב ורע' היה בו רע עוד לפני האכילה, הרע שנמצא בעץ הדעת מצד עצמו הוא רע כזה שלא במדרגה של פיתוי אלא הוא רע במדרגה של אונס, זה שני העומקים של מדרגת הרע.

נחזור א"כ, ונחדד - מכח חטא אדם הראשון מדרגת החטא היא כמו שנאמר "ביום אכלך ממנו מות תמות" שהיא המדרגה של הקלקול באופן של אנינות שזה מה שנאמר "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" שזה יום המיתה שהוא יום של אנינות [- בלי להיכנס כרגע לדקות אם אנינות תלוי ביום המיתה או ביום הקבורה, והרי לכתחילה 'כי קבור תקברנו' בו ביום], אבל מ"מ א"כ, חטא אדם הראשון יסודו הוא תאוה, יסודו הוא פתוי, יסודו הוא מציאות של אנינות שזה הנ' של הנפילה שמתגלה בחטא אדם הראשון.

אבל העומק היותר גדול של החטא כידוע, הוא עצם שורש הרע שמאותו מקור היה הרע שבעץ הדעת, והמקור שממנו היה הרע בעץ הדעת הוא לא במהלכי בחירה - דבר שהוא בבחירה הרי שהוא במהלכי פיתוי שמפתים אותו לבחור ברע אבל המקור הזה הוא במהלכי אונס, הוא אונס.

זהו מה שכשנבראה האשה נברא שטן עמה, וגדר הדבר להמתבאר השתא - מצד חוה, מונח בה הפיתוי, אבל מצד הס' של ה"נברא שטן עמה" כלומר שמצטרף אל חוה שורש האונס שברע, זוהי הגדרת "נברא שטן עמה", והיינו שב"נברא שטן עמה" מונח ששורש כח הקלקול שמתגלה אצל חוה הוא לא רק במציאות של פיתוי - זוהי ההתגלות כפי שזה אצלה, אבל במה שנברא יחד עמה מתגלה השורש היותר קדום של מציאות הרע שהוא מציאות של אונס שבמקום שהסמ"ך יהיה "סומך ה' לכל הנופלים", במקום כך מתגלה מהלך בדיוק הפוך של מציאות האונס.

קבלת התורה מרצון שב'נעשה ונשמע' - התיקון של הפיתוי שבמקום הבחירה

ולפי"ז, ברור ופשוט הדבר - הרי במתן תורה כשישראל מקבלים את התורה יש את מה שהם אומרים 'נעשה ונשמע' ויש את מה שהקב"ה כופה עליהם הר כגיגית, והגדרת הדברים לעניינא דידן - ביום החמישים [=בהדגשה] - יום הנ' - מתגלה שהם אומרים נעשה ונשמע, כלומר - שאז מתברר הדרך לאן כל הבריאה כולה הולכת וכמו שאומרים חז"ל שהקב"ה אמר להם "אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אהפוך את כל העולם כולו לתהו ובהו", **במתן תורה מתגלה הדרך של הבריאה**, זה קבלת התורה שהם קיבלו ברצון, והקבלה ברצון מקבילה למקום הבחירה שמצד הקלקול אפשר לפתות את האדם לעבור ח"ו ומצד התיקון "בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי" שהאדם מצטרף למציאות הבורא יתברך שמו באופן של **חמדה**, - היפך "תאוה הוא לעינים" מתגלה ה"רצוננו לראות את מלכנו" והיפך ה"נחמד העץ להשכיל" הם מקבלים את התורה שהוא השכל העליון, מתגלה שלימות מציאות ההארה של כח הבחירה כשעם ישראל אומרים נעשה ונשמע.

וכדברי הגמ' בשבת בסוגיא דמתן תורה שאמר אותו צדוקי לרביא "עמא פזיזא אתון דקדמיתו פומייכו לאודנייכו" - זה הנחש, נ' - חש שאופן קלקולו הוא מכח שהוא ממחר לדבר [=חש] ונתקן אותו קלקול ע"י ה"עמא פזיזא", אבל זה הצד האחד של מתן תורה שהם קיבלו את התורה במה שהם אמרו נעשה ונשמע.

קבלת התורה באונס של 'כפה עליהם הר כגיגית' - עקירת שורש האונס דקלקול

אבל בצד העליון של 'כפה עליהם הר כגיגית', מה שמתגלה ב'כפה עליהם הר כגיגית' היינו הגילוי של האונס דתיקון, לא האונס דקלקול באופן של הרע אלא במתן תורה שהיה גילוי של הקב"ה - "וירד ה' על הר סיני" מתגלה מכח כך "לא יגורך רע" שמציאות הרע מסתלק, ובמציאות הרע שמסתלק - לא מסתלק רק ה'פועל' של הרע של חטא אדם הראשון שהוא כח הבחירה של הפיתוי - שכנגד כך הם

אמרו נעשה ונשמע - אלא נעקר במידת מה, ובעיקר אצל ישראל, השורש של מציאות הרע, השורש של האונס, השורש של ה"יצרה קא תקפה".

וזה עומק דרשת חז"ל הידועה על הפסוק "חרות על הלוחות" - "אל תיקרי חרות אלו חירות, חירות משטן, חירות מיצה"ר וחירות ממלאך המוות", והרי היום החמישים זהו הגדר של חרות כמו בשנת החמישים שהיא יובל - זמן החירות, אבל עומק החירות שמתגלה כאן הוא ההיפך מאונס שהרי זה הגדר של בן חורין, - אונס ובן חורין הם דבר והיפוכו, - והרי לא כתוב כאן רק שהשטן לא פיתה אותם אלא כתוב כאן הגדרה עמוקה יותר - חירות - חירות זה הפקעה מהמציאות של האונס דקלקול, זה עומק מה שהתגלה במדרגת מתן תורה.

"ישראל שעמדו רגליהן על הר סיני פסקה זוהמתן" וכמו שאומרת הגמ' כידוע בריש ע"ז לחד מ"ד שהם הופקעו ממציאות המיתה ולומדים את זה מהפסוק "אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם", וא"כ הם הופקעו מהמציאות של האונס, מהמציאות של האנינות.

אבל יתר על כן כמו שחודד, זה לא רק הפקעה ממציאות המיתה שזהו חטא אדם הראשון שנאמר בו "ביום אכלך ממנו מות תמות" אלא מתגלה יתר על כן ההפקעה של מציאות האונס.

"ב'נס' היו עומדים" - עומק התיקון של צידוף הנ' והס' שבמדרגת מתן תורה

והגדר הזה זה מה שמתגלה במדרגת מתן תורה שהנ' והס' מצטרפים, אבל הם לא מצטרפים מדין "סומך ה' לכל הנופלים" כמו שסמכה דוד לנ' ברוח הקודש ב"תהילה לדוד", אלא שם במתן תורה מתגלה נ' וס' שהופכים להיות נס, שזהו ה"מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים" כדברי חז"ל, שמדרגת מתן תורה היא מדרגה של נס כלומר - שהנ' והס' מצורפים יחד אהדדי, נתקן הנ' של הפיתוי ונתקן הס' של האונס כמו שנתבאר וכאשר שניהם נתקנים ביחד זהו ה"בנס היו עומדים", וכידוע מ' וס' זה הס"מ שזה שורש מציאות הקלקול וע"י ה"בנס היו עומדים" כלומר שהקלקול של הס"מ נתקן בנ' והס', - זה ההגדרה של "מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים".

'שלימות הארת מתן תורה - חזרה לא' של ה'אונס דקדושה'

וא"כ במדרגת מתן תורה קודם חטא העגל, שם מתגלה האונס השלם ומהו האונס השלם? - הנס שבאנס שבגימטריא ק"י ויחד עם הא' זה קי"א שבגימטריא אל"ף - זה חוזר בחזרה לאל"ף כמו שנתבאר בהרחבה בפעם הקודמת, זה חוזר בחזרה לראשית שזה אלופו של עולם, זה האונס של קדושה שבמדרגת מתן תורה שמתגלה ב"כפה עליהם הר כגיגית" וזה שלימות מדרגת מתן תורה.

ואז מתגלה ההבחנה של "נס להתנוסס", מתגלה המהלך העליון שהדברים חוזרים בחזרה לאל"ף, לאלופו של עולם, לשורש העליון, לא' של ה'אנכי ה' אלקיך' שהתגלה במתן תורה, זהו ה"בנס היו עומדים" שהנס צירף אותם לא' של ה'אנכי' שהוא גופא התגלה במתן תורה, זה שלימות ההארה של מדרגת מתן תורה.

ומבאר המהר"ל והזכר פעמים הרבה ש"כפה עליהם הר כגיגית" אין כוונת הדבר רק כפיה כפשוטו אלא שהבהירות השלימה של "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי", של "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי" שמתגלה שאין מציאות של קיום זולת התורה, הבהירות הזו היא גופא הכפיה, היא גופא האונס שבדבר.

ואילו היו נשארים במדרגת מתן תורה שהאונס במדרגה זו היינו הבהירות השלמה לא היה אונס לשעתו, אלא הם היו נשארים במדרגת מתן תורה ולא היה אחריו מציאות של חטא, הם היו בגדר "אונס על פי הדיבור" כל ימי חייהם, כי הבהירות של הדבר היתה מחייבת תמיד, - אם ה"כפה עליהם הר כגיגית" זה אונס כפשוטו א"כ, כשנסתלק ההר נגמר הכפיה, אבל אם הכפיה באה ממעמקי הבהירות - הבהירות הזו לא עתידה להסתלק, הבהירות הזו עומדת בעינה והיא מחייבת תמיד וא"כ הם היו תמיד במדרגה של אונס.

וכמו שחודד במדרגה שהיתה אז, זה לא היה המדרגה של "סמכו דוד ברוח הקודש בסומך ה' לכל הנופלים", - אלא הם היו במדרגה של נ' וס' שמתגלה ב"נס היו עומדים" והמדרגה היתה מתעלה למעלה מ"תאוה הוא לעיניים", למעלה מ"נוני ימא" והיה מתגלה ה"עולי עין" [כדרשת חז"ל על הפסוק 'עלי עין'], - זה היה מתעלה למעלה לגילוי שלימות ההארה של סילוק מציאות הרע בחזרה לאל"ף של האלופו של עולם, של ה'אונס דקדושה'.

זה היה מדרגת מתן תורה לולי הנפילה בחטא העגל.

"כתינוק הבורח מבית הספר" מציאות ה'ניסה' שהתגלתה במקום ה'נס להתנוסס"

וכשנעשה שורש למציאות הנפילה וכמו שאומרים חז"ל על הפסוק "ויסעו מהר סיני - כתינוק הבורח מבית הספר", במקום שיתגלה הנ' וס' של הנס העליון מתגלה נס מלשון "וינס מפניו" לשון של בריחה, זהו ה"כתינוק הבורח מבית הספר" כלומר - הוא נס, הוא בורח מבית הספר, וזהו עומק הנפילה שהם נפלו ממדרגתם, אלא שהנפילה בפועל היה כמובן בחטא העגל אבל השורש כבר התחיל במתן תורה גופא, ואחד מהפנים של הדקות שזה התגלה זה ב"ויסעו מהר סיני - כתינוק הבורח מבית הספר" שזה גילוי שקבלת מתן תורה אינה בשלימות, - התגלה ה'כתינוק', ולא הגדלות שבדבר ה'נס להתנוסס' שזה להתרומם למעלה - שזוהי המציאות של גדלות, אלא כתינוק הבורח - זה עומק הנפילה שהם הופכים להיות 'כתינוק' וממילא - 'הבורח מבית הספר' אבל עצם המדרגה היא מה שהם 'כתינוק', זה גופא שורש נקודת הנפילה וע"י כן הם נופלים מהמדרגה של 'נס להתנוסס' למדרגה של נס מלשון ניסה - בריחה.

ושורש הדבר היה קודם מתן תורה שכשמשה רבינו בא לסנה היה שם בחינה של "וינס" - מכח כך מתגלה אותו מדרגה גם אחרי מתן תורה, [וכמו"כ יש שורש לזה כמובן בקריעת ים סוף במה שנאמר שם - "הים ראה וינס"].

גדר הסמיכה של הס' שב"סומך ה' לכל הנופלים"

אבל מ"מ, לפי"ז מה שנעשה המציאות של "כתינוק הבורח מבית הספר" - תינוק הוא במדרגה של "צריך סעד לסמכו" ועליו נאמר בעומק המדרגה של "סומך ה' לכל הנופלים" - שכשנופלים ממדרגת מתן תורה על אף שלא היה נפילה שאין לה תקומה כפשוטו שעל זה נאמר "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל" אלא "נפלה לא תוסיף" ואז "קום בתולת ישראל", זה גופא המדרגה של "סמכו דוד ברוח הקודש" שלכל נפילה יש מציאות של סמ"ך שסומכת אותו להצטרף בחזרה לקדושה.

ובפנים הללו הגדרת ה"סמכו ברוח הקודש" - זהו "שבע יפול צדיק וקם", ה'שבע יפול צדיק' כלומר - שיש לו נסיונות, זה הנסיון שהוא מתמודד איתו, הנס הופך להיות מציאות של נסיון והוא מתמודד עם הדבר, - אלא שיש אופן שהוא נופל שזה ה"שבע יפול צדיק", אבל "וקם" ומכח מה "וקם" - ה'יפול' זה הנ' של הנפילה וה'וקם' זה ה"סמכו דוד ברוח הקודש בסומך ה' לכל הנופלים", - על ה"שבע יפול צדיק וקם" נאמר דייקא "סומך ה' לכל הנופלים", כלומר - לא רק למי שנפל פעם אחת אלא "לכל הנופלים", למי שיש לו ריבוי של נפילות, שיש לו "שבע יפול" ובכל זאת - "וקם" הוא נופל ממדרגת הנ' שהיא שבע פעמים שבע שאחריה שמונה [- ששמונה הוא בחינה של נ'], נופלים למדרגה של שבע ואעפ"כ "וקם" מכח "סמכו דוד ברוח הקודש בסומך ה' לכל הנופלים".

שורש הסמיכה העליונה - לסמוך את התחתון מלמעלה

ובעומק, ה"סומך ה' לכל הנופלים" יונק מהבהירות של האונס שהיה ב"כפה עליהם הר כגיגית", משם שורש היניקה הדק בנעלמות, יניקה שיונקת את שורש ההארה.

וכשמתגלה "שבע יפול צדיק וקם" זה לא רק שהוא 'קם' אלא הגדרת הדבר שמתוך הנפילה עצמה אחרי השבע פעמים של הנפילה הוא מגיע לבהירות העליונה שמשם חוזרת נקודת הסמיכה שלו, - זה לא כאדם שנופל ועומד האדם שלידו לעזרו בבחינת "איש את רעהו יעזורו" אלא הגדרת הדבר היא ששורש הסמיכה היא מתגלה מהמקום העליון.

והדוגמא הבהירה לכך - זהו דין סמיכה שנאמר בקרבנות, שהרי על דרך כלל מי שנסמך על דבר זה בשביל שהוא לא יפול משא"כ הסמיכה שנאמר בקרבנות - והשורש של זה הוא כל דיני סמיכה שחכם סומך את תלמידו כדוגמת משה שסומך את יהושע, כלומר - הוא סומך את מי שתחתיו להשפיע לו שפע, זה השורש של הסמיכה מהמדרגה העליונה, - זה לא 'סומך לכל הנופלים' במובן של דבר הסומך אותו מתחתיו כמו מי שעוזרים לו בכדי שלא יפול שעל דרך כלל סומכים אותו מתחתיו [כמו שהיה אצל משה - "וידי משה כבדים וישימו אבן תחתיו" וגו'] אלא הסמיכה העליונה היא סמיכה שמגיעה מהאור העליון וא"כ האור העליון סומך את התחתון מלמעלה כרב הסומך את התלמיד [וכמו שאומרים חז"ל על הפסוק ויסמוך את ידיו עליו" בסמיכת משה את יהושע "שסמכו בשתי ידיו", שבזה משה הוא 'טוב עין' שהקב"ה אמר לו וסמכת את ירך ביד א' והוא סמך בב' ידיו] וכסמיכה על קרבנות שהוא לא נסמך על הקרבן בכדי שלא יפול - הוא לא "משתמש בקדשים", אלא הוא סומך את הדבר להמשיך את מציאות השפע לתקן את כל נפילותיו, זה דין של סמיכה לקרבנות, אבל הסמיכה הזו באה מהבהירות העליונה, - זה שורש מציאות הסמיכה דתיקון.

והסמיכה הזו היא בעצם העומק של ההארה לתקן את האונן, לתקן את האנינות, לתקן את מי שעיוות את דרכו כמו שמי שמביא קרבן שהוא עיוות את דרכו, או כדוגמת רב המלמד את תלמידו שלתלמיד עדיין אין בהירות ואז הרב סומך אותו ובסמיכה הזו הוא מראה לו את מציאות הדרך, הוא מאיר לו את שורש מציאות הדרך העליונה מאותו שורש של "כפה עליהם הר כגיגית" של האונס העליון כמו שנתבאר.

עומק הסמיכה של העליון - ההכרח של "זו הדרך לכו בה" ותו לא

והעומק הוא עצום - כאשר יש סמיכה של עליון בתחתון - הוא לא סומך אותו להמשיך בדרך והוא נמשך ממקום של בחירה אלא הוא סומך אותו להראות לו את ה"זו הדרך לכו בה", - אין דרך אחרת - הוא "אנוס על פי הדבר" בשורשו.

מי שנופל כפשוטו וסומכים אותו, כשסומכים אותו - עדיין הבחירה בידו ובאיזה דרך שהוא רוצה לילך הוא הולך, כאדם המבוגר שקשה לו לילך שסומכים אותו בידיו - אבל הוא הולך להיכן שהוא רוצה ללכת, הוא יכול ללכת לימין והוא יכול ללכת לשמאל וכן ע"ז הדרך.

אבל מי שהסמיכה שלו היא סמיכה מן העליון כדוגמא הבהירה של המשל הידוע שבספר מסילת ישרים של 'גן המבוכה' שמי שיכול להדריך בגן המבוכה זה מי שעבר את הדרך ומראה לאדם היכן ללכת, מה שהוא מראה לו זה - "זו הדרך לכו בה", והוא מוכרח לילך בדרך הזו כי הוא מראה לו "זו הדרך" ותו לא.

וודאי שכפשוטו אפשר לומר שהוא מראה לו שיש כמה דרכים, אבל בעומק - הוא מראה לו "זו הדרך לכו בה", - זה ה"אורח מישר", ה"קו אחד" שמוליך את הדבר באופן השלם שבו, - זה שלימות התיקון וההארה.

סמיכת הס' את ה' שבמקום הנפילה עצמו

כשזה מתגלה לתתא כפשוטו מצד נקודת הנפילה - יש מציאות של נפילה ואז "סומך ה' לכל הנופלים" שנעשה סמיכה בתוך מקום הנפילה עצמו, ואז הני' והס' מצטרפים יחד אהדדי, אבל זה נשאר נ' וס' אבל הני' לא מצטרפת בחזרה לא', אלא יש נ' של נפילה ויש ס' של סמיכה וא"כ, האדם נמצא בלי האל"ף של אלופו של עולם, אלא דייקא כמו שהיה בסנה שמשה רבינו אומר "אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה" ששם נאמר "ויסתר משה פניו" - אבל יש מהלך שזה הרי כל הסימנים שהקב"ה נותן לו ליציאת מצרים שאחד מהם הוא הנחש ושם נאמר "וינס מפניו", כלומר - הוא בורח מהדבר, הוא לא מצטרף לדבר, כי מתחילת הקטנות של הדבר מתגלה שאפילו כשיש מציאות של סמיכה - אבל הוא נשאר בתוך מציאות הקטנות - "כתינוק הבורח מבית הספר", הוא נשאר באותו מדרגה שבה הוא היה.

סמיכת הס' למפרע - לגלות את שורש האור העליון בכל שורשי הנפילות שהיו

אבל כשהאור השלם שבמדרגת הני' והס' מאיר - חוזרים ומצטרפים כל הנפילות כולם שהיו, שהסמ"ך חוזרת וסומכת אותם, אז כפשוטו - הסמ"ך סומך להוציא אותם מאותם נפילות.

אבל בעומק כמו שחידדו רבותינו - כאשר נעשה מציאות של סמיכה לני' הרי שהיא מצרפת את כל הנפילות יחד לס', - זה לא "מכאן ולהבא" אלא "מכאן ולמפרע" שזה שלימות מציאות ה'נס'.

הנס שמתגלה כפשוטו זהו נס שמכאן ולהבא, יש צרה וכשנעשה נס יש הצלה, אבל עומק המציאות של הנס שהסמ"ך סומכת את הני' - הוא סומך את כל הנפילות שהיו.

ושמה הוא מראה איך שורש כל הנפילות כולם הם גופא סיבת עומק נקודת האור השלם, - זה שלימות מציאות ההארה שמתגלה בצירוף של הני' והס'.

הסמ"ך סומכת את הנ' שזה ה"סמכו דוד ברוח הקודש", - אבל גדר מה שהס' סומכת את הנ' שנעשה מציאות של סמיכה כזו שכל שורשי הנפילות שהיו יש להם שורש של אור עליון יותר.

הנ' באה מכח מהלך של "אינו יודע באיזו דרך לילך" כמו שנתבאר, והס' מבררת שהאדם לא ידע באיזה דרך הוא הולך אבל מן שמיא כיוונו אותו לדרך שראוי לילך, זה נקרא שהס' סומכת את הנ' למפרע ולא רק מכאן ולהבא.

גילוי היחוד - שכל התנועות כולם כבר היו מכוונות ממנו ית"ש

כאשר יאיר האור השלם של מציאות הס' שתסמוך את הנ' - זה יאיר שהיכן שהיו בכל מציאות של "איני יודע" - זה רק אני "איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי" אבל הוא יתברך שמו - "הכל צפוי", הכל היה מכוון מראש לאותו דרך שראוי לילך בה.

זה שלימות מציאות הארת הנ' שנתקנת כאשר הס' מצטרפת אליה.

ובאופן הזה - אפילו אם חיצוניות הדעת איננה יודעת להיכן היא הולכת, אבל פנימיות הנפש מכוונת ממנו יתברך שמו ובדרך שאדם צריך לילך - מוליכין אותו, - לא כפשוטו רק "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו" אלא בדרך שהוא היה צריך לילך, בדרך הזו הוליכו אותו.

זה ההפקעה הגמורה של מציאות האנינות, הוא מופקע מה"תאוה הוא לעינים" ומה"נחמד העץ להשכיל", אבל הוא מופקע יתר על כן מהאונס של ה"יצרה קא תקפה" אלא מתגלה שלימות ההארה שכל ימות עולם, כל התנועות כולם שהיו, הס' כבר סמך את הנ' קודם לכן וכיון את הדבר מן המקום העליון, - זה האונס של הקדושה שמתקן את האנינות של ה"ביום אכלך ממנו מות תמות" שנתקן הדבר בשלימותו ואז יתראה איך כל התנועות כולם שהיו - מכח גילוי היחוד כמו שהרחיב הרמח"ל לבאר, - כל הפעולות כולם, כולם כווננו ממנו יתברך שמו וכולם יחדיו ללא יוצא מן הכלל האירו את הדרך השלימה - דרך מלכו של עולם.

סיכום קצר וחלקי

[מתבררים כאן בשיעור שרשי הטוב והרע שבמקום הבחירה של האדם ושרשי הטוב והרע שלמעלה ממקום הבחירה - והמכוון הוא - אנס - להגיע מהנ' של הרצון והס' של האונס לא']

א. התפיסה של נ' זהו הדרך שמכוונת לאן כל תנועת הבריאה - שזה הריבוי תורה ומצוות שמתגלה במתן תורה שביום הנ', אבל תוקף ההכפלה של הנ' שבאונס מבטא את ההפקעה מהדרך שהתנועה היכן ללכת אינה מבוררת, - זהו האונס שפטור מהמצוות משום שמצטרף ל"במתים חפשי" - וכמו"כ מצורף ל"איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי" של המת, וזה הנפילה שבנ' בבחינת 'נופלים בדרך' - ההפקעה מהדרך, ולכן לא אמר דוד נ' ב"תהלה לדוד".

ב. והס', מצד התיקון היא סומכת את הנפילה שבנ' שזהו ה"סמכו דוד ברוח"ק שנאמר סומך ה' לכל הנופלים" - לסמוך את האונס שנפילתו היא לפי שעה, עד הקבורה, אבל יש מהלך של "אונס רחמנא פטריה" שפטורו מן המצוות מפקיע אותו מהדרך, ובמקום שהסמ"ך תסמוך אותו, היא מצטרפת לנ' [=אונס] להיות חלק מהנפילה.

ג. ובשורש - יש שני עומקים בכח הרע, כח הנחש [=שזה הנפילה] שמתגלה בחטא עץ שמפתה לבחור ב"תאוה הוא לעיניים" שמביא מיתה - אנינות לעולם, וזהו הרע כפי שהוא אצל חוה עצמה, אבל יש את הס' דקלקול שזה השטן [ש' וס']

מתחלפות] שנברא עמה שיסודו כח ה"יצרה קא תקפה" שהיצר אונס את האדם, וזה השורש היותר קדום של הרע שמונח בע"ה הדעת טוב ורע' עוד לפני האכילה ממנו.

ד. ובמתן תורה נתקן כח הבחירה ע"י 'נעשה ונשמע' מרצון, ההצטרפות לבורא ית"ש באופן של "בצלו חמדתי וישבתי" היפך תאוה דקלקול, וזהו ה"פסקה זוהמתן" שהם הופקעו ממציאיות המיתה - אנינות, אבל יתר על כן ע"י האונס דתיקון של "כפה עליהם הר כגיגית" מתגלה עקירה במידת מה של שורש ה"יצרה קא תקפה" של הרע, וזה הגילוי של "בנס היו עומדים" שלמעלה ממדרגת "סומך ה'" וכו' - שבנ' והס' המצורפים אהדדי נתקן הנ' של הפיתוי והס' של האונס.

ה. ה"נס להתנוסס" של מתן תורה הוא להתרומם למדרגת הגדלות שהנס יצרף את עם ישראל לא' של 'אנכי' [שזהו אנס שבגימטריא אל"ף] ומצד כך, עומק הכפיה היא הבהירות העליונה שאין קיום זולת התורה - ובהירות זו מצד עצמה לא עתידה להסתלק אלא להעמיד אותם תמיד כ"אנוס על פי הדיבור", אבל ב"ויסעו מהר ה' - כתינוק הבורח מבית הספר" מתגלה הירידה למדרגת קטנות שאז הנס העליון נהפך לניסה - בריחה.

ו. התינוק נצרך לסומכו, וזהו סמיכה כפשוטו שסומכים אותו מלמטה בתוך מקומו שלו להמשיך בדרכו כפי בחירתו, וזה סמיכת הס' לנ' שבמקום הנפילה עצמו [- ללא חיבור לאל"ף - אלופו של עולם] אבל הסמיכה העליונה היא סמיכה של עליון בתחתון בבחינת חכם הסומך את תלמידו להשפיע לו שפע ועומק הסמיכה היא גילוי של בהירות שמאירה לו את שורש הדרך העליונה בבחינת "זו הדרך לכו בה" ותו לא והוא נעשה אנוס על הדבר, וזה הצירוף של הנ' והס' לא' - השלימות של ה"קו אחד".

ז. האור השלם של הנ'-ס', הנס הוא לסמוך למפרע את כל שרשי הנפילות ולגלות את שורש האור העליון שלהם שמגלה שאף שבחיצוניות - "איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי" אבל פנימיות הנפש מכוונת ממנו ית"ש ש"בדרך שאדם צריך לילך מוליכין אותו".

"תן לחכם ויחכם עוד" (נקודת התבוננות מעשית מתוך השיעור)

הנסינות שאנחנו מתמודדים אתם כסדר - זהו היצה"ר שמפתה אותנו לתאות מדומות וכשאנחנו נשמעים לו אנחנו נופלים, - ואז, אנחנו מצפים להקב"ה - "סומך ה' לכל הנופלים" שיחזיר אותנו לדרך הנכונה.

אבל פעמים רבות קורה שבמעשים שלנו מעורבים חלקים לא טובים שאיננו אשמים בהם לגמרי, ואפשר שאנחנו בגדר "אנוס רחמנא פטריה" כיון שהם לא בתחום הבחירה שלנו, אבל סוף סוף חלקים אלו נדבקים בנו ומפילים אותנו, ולכאורה אין בבחירתנו להתגבר עליהם, מאין יבוא עזרנו?

אבל 'זה לעומת זה עשה האלקים', כנגד הכח התקיף של הרע שלמעלה ממקום הבחירה שלנו [-ששורשו בע"ה הדעת טוב ורע שעוד קודם הניסיון לאכול ממנו] יש "סומך ה' לכל הנופלים" שעניינו סמיכה ע"י בהירות עליונה [סמיכה כסמיכת רב לתלמיד] שמתגלה לאדם שהיא למעלה ממקום הבחירה שלו, והדוגמא לכך זהו גן המבוכה שמבואר בספר מסילת ישרים, - שהאדם במקום בחירתו עומד נבוך אבל המושלים ביצרם שכבר עברו את הדרך מדריכים את האדם - "זו הדרך לכו בה".

כשניפתח לבהירות הזו וננסה להצטרף אליה ולא לברוח ממנה למקום ההתמודדות שלנו כפי שאנחנו כשלעצמנו, נגלה את עומק הטוב ש'כופה' אותנו לדרך העליונה יותר.

שאלות בכל הנושאים יתקבלו בברכה במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א

דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]
הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים:

דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל, וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות, יש לשלוח בקשה לכתובת:

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לכירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 91163 ■ info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס

רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים

לפרטים 052.765.1571